

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin

Kritik mot Linköpings tingsrätt för otillräcklig utredning om dödsbodelägare i ett ärende om förordnande av boutredningsman

AA framförde i en anmälan klagomål mot Linköpings tingsrätt med anledning av handläggningen av ett ärende om förordnande av boutredningsman. Han uppgav följande. Tingsrätten beslutade i december 2008 att dödsboet efter BB skulle avträdas till förvaltning av boutredningsman. Beslutet fattades utan att AA:s far CC, som var s.k. efterarvinge till BB:s tidigare avlidna hustru DD och således delägare i dödsboet efter BB, hade beretts tillfälle att yttra sig. Tingsrätten godtog felaktigt sökandenas uppgift om att de var de enda dödsbodelägarna och vidtog inte några åtgärder för att efterforska ytterligare dödsbodelägare trots att det av den ingivna släktutredningen framgick att BB var änklings. – Till sin anmälan fogade AA en kopia av bouppteckningen efter DD. I en bilaga till bouppteckningen anges CC som efterarvinge.

Handlingarna i tingsrättens ärende Ä 4265-08 begärdes in och av dessa framgick bl.a. följande. I en ansökan om förordnande av boutredningsman uppgav de två sökandena, som var syskonbarn till BB, att bouppteckning ännu inte hade upprättats. De uppgav sig vara de enda delägarna i dödsboet efter BB och åberopade till stöd för detta personbevis för BB:s avlidna syskon och en släktutredning utfärdad av Vadstena Landsarkiv. I släktutredningen anges beträffande BB bl.a. "Civilstånd: Änkl". Vidare redovisas i släktutredningen uppgifter om BB:s föräldrar och syskon. Tingsrätten förelade sökandena att komplettera ansökan med personbevis för BB utvisande dödsdatum. Sedan detta inkommit förordnade tingsrätten genom slutligt beslut att dödsboet skulle avträdas till förvaltning av boutredningsman.

Det framkom vid kontakt med tingsrätten att den tingsnotarie som handlagt ärendet slutat sin anställning. Lagmannen EE lämnade därför upplysningar om handläggningen enligt följande.

Han tjänstgjorde inte vid tingsrätten när ärendet handlades, men har tagit del av handlingarna i ärendet. Han har inga invändningar mot att tingsrätten bedömde sökandenas uppgifter om dödsbodelägare som trovärdiga. Ansökan var uppenbarligen gjord med biträde av advokat eftersom ansökan var gjord på en advokatbyrås

brevpapper. Att advokat biträdd sökandena får anses ha stärkt de av sökandena lämnade uppgifternas trovärdighet. Mot denna bakgrund samt den ingivna utredningen i form av släktutredning och personbevis har tingsrätten inte haft anledning att ifrågasätta sökandenas uppgift om att de var de enda dödsbodelägarna. Det förhållandet att det i den ingivna släktutredningen anges att den avlidne var änkling kan enligt hans mening inte anses ha utgjort skäl för tingsrätten att efterforska eventuella ytterligare delägare i dödsboet.

Enligt 19 kap. 1 § ärvdabalken, förkortad ÄB, ska rätten då dödsbodelägare begär det förordna att egendomen ska avträdas till förvaltning av boutredningsman samt utse någon att i sådan egenskap handha förvaltningen. Av 19 kap. 9 § andra stycket ÄB framgår att samtliga dödsbodelägare ska beredas tillfälle att yttra sig över en ansökan om förordnande av boutredningsman, såvitt det kan ske utan märklig tidsutdräkt. Enligt 19 kap. 2 § ÄB ska till ansökan fogas en kopia av bouppteckningen efter den döde. Om bouppteckning inte är förrättad ska i stället trovärdig uppgift lämnas om delägarna i boet och deras hemvist. I doktrinen har ansetts att uppgift av två personer, om vilkas trovärdighet tvivel ej råder, bör utgöra tillräckligt bevis (Walin, Kommentar till ärvdabalken, del II, 4:e uppl., s. 73 f.).

Vissa släktingar till en först avliden make har i regel rätt att ta arv efter denne först sedan den andre maken har avlidit, s.k. efterarv (se 3 kap. 1 och 2 §§ ÄB). Av 18 kap. 1 § tredje stycket ÄB följer att den först avlidnes makens efterarvingar är delägare i dödsboet efter den sist avlidne maken.

I det aktuella fallet hade de två sökandena angett att de var de enda dödsbodelägarna. Till ansökan var emellertid också fogad en släktutredning av vilken framgick att den avlidne BB var änkling. Denna uppgift borde ha föranlett tingsrätten att utreda om det kunde finnas efterarvingar till BB:s avlidna hustru vilka var delägare i dödsboet efter BB. Genom att underlåta detta, vilket inneburit att bl.a. CC inte fått tillfälle att yttra sig över ansökningen, har tingsrätten brustit i sin handläggning.

Vad AA i övrigt har anfört föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har uttalat.